



Stenografični zapisnik

dvanajste seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 23. julija 1912.

Nayzoči: Prvosednik: Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič. — Vladna zastopnika: C. kr. deželni predsednik ekselenca Teodor baron Schwarz in c. kr. okrajni glavar Karol grof Künigl. — Vsi člani razun: knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, Filip Supančič in dr. Janko Vilfan. — Zapisnikarja: dr. Fran Novak in Fran Demšar.

Dnevni red:

1. Naznanila deželnozborskega predsedstva.
2. Obljuba novoizvoljenega deželnega poslanca.
3. Priloga 77. — Poročilo deželnega odbora o nadomestni volitvi deželnega poslanca iz volilnega razreda kmetskih občin v volilnem okraju Črnomelj—Metlika.
4. Priloga 78. — Poročilo deželnega odbora o dovolitvi pobiranja pokopaliških pristojbin za mestno pokopališče v Postojni.
5. Priloga 79. — Poročilo deželnega odbora o preložitvi okrajne ceste Trojana—Zagorje na delni progji pri Zagorju.
6. Priloga 80. — Poročilo deželnega odbora za spregledanje prekoračenja normalne starosti volonterke deželnega muzeja dr. phil. Ane Schiffrer v svrhu eventualnega nameščenja v deželni službi.
7. Priloga 81. — Poročilo deželnega odbora v zadevi letnega poročila.
8. Priloga 82. — Poročilo deželnega odbora o gradnji okrajne ceste Žiri—Rovte po alternativnem načrtu od Sopótovega mlina čez Zajéle.
9. Priloga 83. — Poročilo deželnega odbora o pripravah za ustanovitev deželnih hidroelektričnih naprav.

Stenographischer Bericht

der zwölften Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 23. Juli 1912.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Ivan Šusteršič. — Regierungsvertreter: K. k. Landespräsident Excellenz Theodor Freiherr von Schwarz und k. k. Bezirkshauptmann Karl Graf Künigl. — Sämtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Anton Bonaventura Jeglič, Philipp Supančič und Dr. Janko Vilfan. — Schriftführer: Dr. Franz Novak und Franz Demšar.

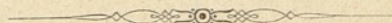
Tagesordnung:

1. Mitteilungen des Landtagspräsidentiums.
2. Angelobung eines neugewählten Landtagsabgeordneten.
3. Beilage 77. — Bericht des Landesauschusses über die Ergänzungswahl des Landtagsabgeordneten aus dem Landgemeindenwahlbezirke Tschernembl—Möttling.
4. Beilage 78. — Bericht des Landesauschusses über die Bewilligung der Einhebung von Friedhofsgebühren vom städtischen Friedhofe in Adelsberg.
5. Beilage 79. — Bericht des Landesauschusses über die Umlegung der Bezirksstraße Trojana—Zagor in der Teilstrecke bei Sagor.
6. Beilage 80. — Bericht des Landesauschusses betreffend die Nachsicht des überschrittenen Normalalters für die Volontärin im Landesmuseum Dr. phil. Anna Schiffrer behufs eventueller Anstellung im Landesdienste.
7. Beilage 81. — Bericht des Landesauschusses betreffend den Jahresbericht.
8. Beilage 82. — Bericht des Landesauschusses betreffend den Bau der Bezirksstraße Sairach—Gerenth nach dem Alternativprojekte von der Sopotmühle über Zajéle.
9. Beilage 83. — Bericht des Landesauschusses über die Vorarbeiten für die Errichtung landschaftlicher hydroelektrischer Kraftwerke.

- | | |
|---|--|
| <p>10. Priloga 84. — Poročilo deželnega odbora o zgradbi vodovoda v občinah Bled, Zgornje Gorje in Ribno.</p> <p>11. Priloga 85. — Poročilo deželnega odbora o dovolitvi miloščine ženi in otrokom bivšega učitelja Ivana Posnika.</p> <p>12. Priloga 86. — Poročilo deželnega odbora o nekaterih premembah zakonskega načrta glede šolskega nadzorstva.</p> <p>13. Priloga 87. — Poročilo deželnega odbora v zadevi pristave za izrejo mladih bikov na Robežu.</p> | <p>10. Beilage 84. — Bericht des Landesauschusses über den Bau einer Wasserleitung in den Gemeinden Velbes, Obergörtlach und Reifen.</p> <p>11. Beilage 85. — Bericht des Landesauschusses betreffend die Bewilligung einer Gnadengabe an die Frau und die Kinder des gewesenen Lehrers Johann Posnik.</p> <p>12. Beilage 86. — Bericht des Landesauschusses über einige Änderungen des Gesetzentwurfes betreffend die Schulaufsicht.</p> <p>13. Beilage 87. — Bericht des Landesauschusses inbetreff des Jungstierhofes in Robež.</p> |
|---|--|

Začetek seje ob 10. uri 30 minut
dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 30 Minuten
vormittags.



Deželni glavar

(pozvoni — daß Glockenzeichen gebend):

Otvarjam sejo in konstatujem sklepčnost.

Zapisnikarjema današnje seje imenujem gospoda poslanca Demšarja in gospoda poslanca dr. Novaka.

Z Najvišjim patentom z dne 18. julija 1912. je bil deželni zbor vojvodine Kranjske sklican na današnji dan.

1. Naznanila deželnozbornskega predsedstva.**1. Mitteilungen des Landtagspräsidiums.**

Čast mi je naznaniti visoki zbornici, da je gospod poslanec ekscelenc baron Schwegel odložil svoj mandat. Zaradi nadomestne volitve sem vse potrebno ukrenil.

Od okrajnega sodišča v Ložu je došlo naznanilo, da se je kazensko postopanje proti gosp. deželnemu poslancu Drobniču ustavilo. Ravnotako je došlo naznanilo od okrajnega sodišča v Ljubljani, da se je ustavilo kazensko postopanje proti gospodu poslancu Jožefu Turku.

Nadalje je došla od okrajnega sodišča v Ljubljani prošnja za izročitev gospoda poslanca dr. Tavčarja zaradi prestopka proti varnosti časti. (Poslanec dr. Tavčar: „Tukaj pa stvar ne bo zastarela! Me boste lahko takoj izročili!“)

Odkazem to prošnjo imunitetnemu odseku.

Došle peticije odkazem pristojnim odsekom.

Svoj mandat v šolskem odseku je odložil gospod poslanec Mirko Perhavec. Izvoljen je bil iz cele zbornice. Nadomestna volitev se bo izvršila koncem današnje seje.

Gospodje poslanci Vehovec in tovariši so vložili samostalni predlog zaradi kreiranja mesta deželnega živinozdravnika za žužemberški sodni okraj. (Glej dodatek I. — Siehe Anhang I.)

Ga odkazem upravnemu odseku.

Nadalje mi je vročen samostalni predlog gospoda poslanca Pibra in tovarišev v zadevi pospeševanja tujskega prometa na Kranjskem. (Glej dodatek II. — Siehe Anhang II.)

Se odstopi upravnemu odseku.

Končno je vložen nujni predlog gospoda poslanca dr. Lampe in tovarišev nanašajoč se na obrambo ugleda in zaupanja zdravega združništva v deželi. (Glej dodatek III. — Siehe Anhang III.)

Bom dal gospodu predlagatelju koncem seje besedo za utemeljitev nujnosti.

Gospodje poslanci Jaklič, Vehovec, dr. Pegan, dr. Lampe, Košak, Bartol in tovariši so vložili interpelacijo na Njega ekscelenco deželnega predsednika zaradi škode po toči v občinah Ambrus in Struge. (Glej dodatek IV. — Siehe Anhang IV.)

Nadalje so vložili gospodje poslanci Gangl in tovariši interpelacijo na Njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika zaradi ustanovitve ekspoziture okrajnega glavarstva v Idriji. (Glej dodatek V. — Siehe Anhang V.)

Nadalje gospodje poslanci Bartol, Jaklič, dr. Pegan in tovariši na gospoda deželnega predsednika v zadevi ogledovanja živine po okrožnem živinozdravniku v Ribnici. (Glej dodatek VI. — Siehe Anhang VI.)

Potem gospodje poslanci Lavrenčič in tovariši na njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika zaradi vojaškega zastraženja c. in kr. praharne v Kamniku. (Glej dodatek VII. — Siehe Anhang VII.)

Nadalje gospodje poslanci Dimnik in tovariši na Njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika zaradi nepostavnega postopanja ob zaprisegi župana v Spodnji Šiški. (Glej dodatek VIII. — Siehe Anhang VIII.)

Potem so vložili gospodje poslanci dr. Tavčar, dr. Triller in tovariši interpelacijo na Njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika v zadevi preganjanja c. kr. uradnikov zaradi udeležbe na zaupnem shodu narodno-napredne stranke. (Glej dodatek IX. — Siehe Anhang IX.)

Potem gospodje poslanci dr. Triller in tovariši na Njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika glede zakonite ureditve odpiranja in zapiranja trgovin. (Glej dodatek X. — Siehe Anhang X.)

Vse te interpelacije izročam Njega ekscelenci gospodu deželnemu predsedniku.

Potem so vložene še tri interpelacije na deželnega glavarja in sicer:

1. Interpelacija gospoda poslanca dr. Novaka in tovarišev v zadevi kazenske ovadbe proti Ribnikarju na državno pravdnništvo. (Glej dodatek XI. — Siehe Anhang XI.)

2. Interpelacija gospoda poslanca Lavrenčiča in tovarišev zaradi vojaškega zastraženja c. in kr. praharne v Kamniku. (Glej dodatek XII. — Siehe Anhang XII.)

3. Interpelacija gospoda poslanca dr. Novaka in tovarišev zaradi izplačila draginjskih doklad učiteljem in učiteljicam. (Glej dodatek XIII. — Siehe Anhang XIII.)

Na te interpelacije bom odgovoril v eni prihodnjih sej.

S tem je rešena 1. točka dnevnega reda in prehajam k 2. točki:

2. Obljuba novoizvoljenega deželnega poslanca.**2. Angelobung eines neugewählten Landtagsabgeordneten.**

§ 4. poslovnik za deželni zbor oziroma § 9. deželnega reda določa (bere — liest):

„Deželni poslanci morajo, kadar stopijo v deželni zbor, namesto prisege v roke deželnega glavarja obljubiti, da bodo cesarju zvesti in pokorni, da se bodo držali postav, in da bodo vestno izpolnjevali svoje dolžnosti.“

Prosim torej gospoda poslanca Dermastio, da stori to obljubo.

Poslanec Dermastia:

Obljubujem! (Odobrovanje in ploskanje na levi. — Beifall und Händeklatschen links).

S tem je rešena 2. točka dnevnega reda.

Prehajamo k točki:

3. Priloga 77. — Poročilo deželnega odbora o nadomestni volitvi deželnega poslanca iz volilnega razreda kmetijskih občin v volilnem okraju Črnomelj-Metlika.

3. Beilage 77. — Bericht des Landesauschusses über die Ergänzungswahl des Landtagsabgeordneten aus dem Landgemeindenwahlbezirke Tschernembl - Mötting.

Se odstopa verifikacijskemu odseku.

Prehajamo k točki:

4. Priloga 78. — Poročilo deželnega odbora o dovolitvi pobiranja pokopališčin pristojbin za mestno pokopališče v Postojni.

4. Beilage 78. — Bericht des Landesauschusses über die Bewilligung der Erhebung von Friedhofsgebühren vom städtischen Friedhofe in Adelsberg.

V formalnem oziru se je oglasil k besedi gospod poslanec dr. Žitnik.

Poslanec dr. Žitnik:

Visoka zbornica! Ker predlaga deželni odbor pristojbine za pokopališče v Postojni v dogovoru s c. kr. deželno vlado in občinskim odborom v Postojni, mislim, da ni nobenih pomislekov proti temu, če se stvar takoj obravnava.

Predlagam torej na podlagi § 24. poslovnika, da se vzame ta zadeva takoj v razpravo, ne da bi se prej izročila kakemu odseku.

Prosim gospoda deželnega glavarja, da dá ta moj predlog na glasovanje.

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Žitnik predlaga, da se vzame ta zadeva takoj v pretres.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujete temu predlogu, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Predlog je sprejet, in povabim torej gospoda referenta deželnega odbora, da uvede razpravo.

Poročevalec deželnega odbora dr. Pegan:

Visoka zbornica! Ta tarif je sklenil občinski odbor mesta Postojne deloma samostojno, deloma pa po navodilih deželnega odbora, v kolikor je zahtevala deželna vlada nekaj sprememb.

Ker so bili vsi prizadeti faktorji edini, predlagam, da se pritrji predlogu deželnega odbora, ki se glasi (bere — liest):

„Visoki deželni zbor skleni:

A. Mestu Postojna se dovoli pobirati sledeče pristojbine:

I. Pristojbine za prostore od grobov:

1. Za navadne povrstne grobove:

a) za odraslega K 3.—

b) za otroka do deset let „ 2.—

Za ubožce se ta pristojbina ne pobira.

2. Za obnovitev povrstnega in izbranega groba vsakih deset let:

a) za odraslega K 40.—

b) za otroka do deset let „ 20.—

3. Za odbrane rodbinske grobove:

a) za odraslega K 40.—

b) za otroka do deset let „ 20.—

II. Pristojbina za kopanje jame:

a) za odraslega K 4.—

b) za otroke do deset let „ 3.—

III. Pristojbine za porabo mrtvašnice:

a) za mrliča na navadnem, neokinčanem odru K 5.—

b) za mrliča, za katere se naroči okinčan oder „ 10.—

Za porabo mrtvašnice za shrambo okuženih mrličev in za zdravstveno policijske in sodne obdukcije se ne pobira nikaka pristojbina.

IV. Pristojbina za mrliškega čuvaja:

za ves čas, ko leži mrlič v mrtvašnici K 5.—

V. Pristojbine za zidane rodbinske rakve (stavbni prostor):

a) za domače K 500.—

b) za tujce „ 1000.—

VI. Pristojbina za prenos in pokop mrliča iz občne javne bolnice na pokopališče za vsakega pogrebca „ 4.—

VII. Pristojbina za pomoč pri raztelesenju mrliča izvzemši pri zdravstveno policijskih in sodnih obdukcijah, za vsakega pomagača K 4—

VIII. Pristojbina za pomoč pri izkopavanju mrliča izvzemši pri zdravstveno policijskih in sodnih obdukcijah za vsakega pomagača „ 5—

B. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje temu sklepu Najvišje potrjenje.“

Deželni glavar:

Otvaram debato.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker nihče ne želi besede, glasujemo.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujete predlogu deželnega odbora, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geschicht.)

Predlog je sprejet, in s tem je rešena ta točka dnevnega reda.

Prehajamo k točki:

5. Priloga 79. — **Poročilo deželnega odbora o preložitvi okrajne ceste Trojana—Zagorje na delni progi pri Zagorju.**

5. Beilage 79. — **Bericht des Landesauschusses über die Umlegung der Bezirksstraße Trojana-Zagor in der Teilstrecke bei Zagor.**

V formalnem oziru se je oglašil k besedi gospod poslanec Vehovec.

Poslanec Vehovec:

Predlagam, da se ta stvar v zmislu § 24. poslovnega reda takoj obravnava, ne da bi se prej odkazala kakemu odseku.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Vehovec predlaga, da se ta zadeva takoj obravnava.

Želi kdo gospodov besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ne, tedaj glasujemo.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujejo predlogu gospoda poslanca Vehovca, da izvolijo ustati.

(Zgodi se. — Geschicht.)

Predlog je sprejet.

Prosim gospoda poročevalca deželnega odbora, da o tem poroča.

Poročevalec deželnega odbora dr. Lampe:

Okrajni cestni odbor litijski je soglasno sklenil, da se preloži klanec na okrajni cesti pri Zagorju. Ta klanec je velika prometna ovira.

Deželni odbor je izdelal načrte in proračun, po katerem bo stala 923 m dolga korektura 21.500 K.

Financiranje podjetja je v redu, in da se dobe tudi potrebna zemljišča za to preložitve, je deželni odbor sklenil predložiti deželnemu zboru zakonski načrt, kakor ga imate pred seboj v prilogi 79.

Predlagam torej (bere — liest):

„1. Okrajna cesta Trojana—Zagorje se preloži na 923 m dolgi delni progi pri Zagorju.

2. Priloženi zakonski načrt za preložitve okrajne ceste Trojana—Zagorje na delni progi pri Zagorju se odobri.

3. Deželnemu odboru se naroča, naj ukrene, da se predloži ta zakonski načrt v Najvišjo potrditev.“

Deželni glavar:

Ker se gre tukaj samo za kratek zakon, obstoječ iz enega samega meritornega paragrafa, se bo vršila samo ena debata.

Debata je otvorjena.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker nihče ne želi besede, je debata zaključena in torej glasujemo.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujete predloženemu zakonskemu načrtu, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geschicht.)

Sprejeto.

Sedaj prosim še tiste gospode, kateri sprejmo predloge pod točko 1. in točko 3. predloge deželnega odbora, da izvolijo ustati.

(Zgodi se. — Geschicht.)

Sprejeto.

Stem je ta zadeva rešena. Prehajamo k nadaljni točki dnevnega reda, to je:

6. Priloga 80. — **Poročilo deželnega odbora za spregledanje prekoračenja normalne starosti volonterke deželnega muzeja dr. phil. Ane Schiffrer v svrhu eventualnega nameščenja v deželni službi.**

6. Beilage 80. — **Bericht des Landesauschusses betreffend die Nachsicht des überschrittenen Normalalters für die Volontärin im Landesmuseum Dr. phil. Anna Schiffrer behufs eventueller Anstellung im Landesdienste.**

Se odkáže upravnemu odseku.

Prehajamo k točki 7:

7. Priloga 81. — **Poročilo deželnega odbora v zadevi letnega poročila.**

7. Beilage 81. — **Bericht des Landesauschusses betreffend den Jahresbericht.**

Odkazujem upravnemu odseku.

Nadaljna točka dnevnega reda je:

8. Priloga 82. — **Poročilo deželnega odbora o gradnji okrajne ceste Žiri—Rovte po alternativnem načrtu od Sopótovega mlina čez Zajéle.**

8. Beilage 82. — **Bericht des Landesauschusses betreffend den Bau der Bezirksstraße Sairach-Geerenth nach dem Alternativprojekte von der Sopotmühle über Zajele.**

K tej točki se je v formalnem oziru oglasil k besedi gospod poslanec Kobi.

Poslanec Kobi:

Predlagam, da se ta zadeva v zmislu § 24. poslovnika obravnava takoj v zbornici, ne da bi se prej odkazala kakemu odseku.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Kobi predlaga, da se ta zadeva reši brez odsekovnega poročila.

Prosim tiste gospode, ki se strinjate s tem predlogom, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Gehiecht.)

Predlog je sprejet.

Prosim gospoda poročevalca deželnega odbora, da uvede razpravo.

Poročevalec deželnega odbora dr. Lampe:

Cestna zadeva, katero hočemo sedaj zakonito urediti, se vleče že veliko let skozi deželno zbornico. Sedaj so načrti dogotovljeni in okrajna cestna odbora logaški in idrijski sta se dogovorila glede zgradbe te ceste in sta sklepala tudi glede raznih variant. Sedaj imamo soglasni sklep obeh cestnih odborov, na podlagi katerega je deželni odbor izdelal svoje poročilo, katero predlaga deželnemu zboru v prilogi 82.

Cesta se izpelje skozi vas Žiri, da Žirovci ne ostanejo na strani, druga varianta pa pelje čez Zajele, da se stem izogne hudemu klancu pri Popitu. Da interesentje na popitski strani ne ostanejo brez cestne zveze, deželni odbor obravnava s cestnim odborom in prizadetimi občinami, da se tudi ta del ceste zveže z novo cesto pri Sopótovem mlinu.

Predlagam, da visoki deželni zbor odobri poročilo deželnega odbora in sklene zakon.

Specijelno pa predlagam:

„1. Okrajna cesta Žiri—Rovte se zgradi v končni progji po alternativnem načrtu od Sopótovega mlina čez Zajele.

2. Priloženi zakonski načrt o zgradnji variante od Sopótovega mlina čez Zajele se odobri.

3. Deželnemu odboru se naroča, naj ukrene, da se ta zakonski načrt predloži v Najvišjo potrditev.“

Deželni glavar:

Ker se gre zopet za zakonski načrt z enim samim meritornim paragrafom, se bo zopet vršila ena sama debata.

Želi kdo gospodov besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker se nihče ne oglasi, je debata zaključena, in torej glasujemo.

Prosim tiste gospode, ki ste za 1. točko predlogov deželnega odbora, ki se glasi (bere — lieft):

„Okrajna cesta Žiri—Rovte se zgradi v končni progji po alternativnem načrtu od Sopótovega mlina čez Zajele“, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Gehiecht.)

Sprejeto.

Sedaj glasujemo v 2. točki predlogov deželnega odbora namreč o zakonskem načrtu.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujete zakonskemu načrtu deželnega odbora, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Gehiecht.)

Sprejeto.

Sedaj glasujemo še o 3. točki. Ta točka se glasi (bere — lieft):

„Deželnemu odboru se naroča, naj ukrene, da se ta zakonski načrt predloži v Najvišjo potrditev.“

Gospodje, ki se strinjate tudi s to točko, izvolite ustati.

(Zgodi se. — Gehiecht.)

Sprejeto.

Stem je rešena ta točka dnevnega reda.

Prehajamo k nadaljni točki dnevnega reda to je:

9. Priloga 83. — **Poročilo deželnega odbora o pripravah za ustanovitev deželnih hidroelektričnih naprav.**

9. Beilage 83. — **Bericht des Landesauschusses über die Vorarbeiten für die Errichtung landwirtschaftlicher hydroelektrischer Kraftwerke.**

V formalnem oziru se je oglasil k besedi gospod poslanec Kobi.

Poslanec Kobi:

Predlagam, da se izvoli poseben odsek obstoječ iz šestih članov.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Kobi predlaga, da se ta zadeva odstopi posebnemu odseku, obstoječemu iz šestih članov.

K besedi se je nadalje oglasil gospod poslanec baron Apfaltrern.

Abgeordneter Freiherr von Abfaltrern:

In Anbetracht der Wichtigkeit und Dringlichkeit dieses Gegenstandes beantrage ich, daß derselbe einem aus 10 Mitgliedern bestehenden Ausschusse zugewiesen werde.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec Kobi ima besedo.

Poslanec Kobi:

Se strinjam s predlogom gospoda poslanca barona Apfaltrerna.

Deželni glavar:

Gospod poslanec baron Apfaltrern predlaga, da se izvoli odsek obstoječ iz 10 članov. Gospod poslanec Kobi se je temu predlogu akomodiral.

Prosim torej tiste gospode, ki pritrjujete predlogu Kobi-Apfaltrern, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geschicht.)

Predlog je sprejet in bomo na koncu seje izvolili ta posebni odsek.

Prehajamo k nadaljni točki dnevnega reda, to je:

10. Priloga 84. — **Poročilo deželnega odbora o zgradbi vodovoda v občinah Bled, Zgornje Gorje in Ribno.**

10. Beilage 84. — **Bericht des Landesauschusses über den Bau einer Wasserleitung in den Gemeinden Beldes, Obergörtsch und Reifen.**

V formalnem oziru se je oglasil k besedi gospod poslanec Piber.

Poslanec Piber:

Visoka zbornica! Poročilo deželnega odbora o zgradbi vodovoda v občinah Bled, Zgornje Gorje in Ribno je za prizadete okraje velike gospodarske važnosti. Zato predlagam, da se ta zadeva v zmislu § 24. poslovnika obravnava takoj v zbornici, ne da bi se prej izročila kakemu odseku.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Piber predlaga, da se resita zadeva takoj v zbornici.

Prosim torej tiste gospode, ki pritrjujete temu predlogu, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geschicht.)

Sprejeto.

Prosim gospoda poročevalca deželnega odbora, da uvede razpravo.

Poročevalec deželnega odbora dr. Lampe:

Blejski kot, ki je za našo deželo največjega pomena s stališča tujskega prometa, trpi na dvojni pomanjkljivosti. Zdravilišče, katero obiskujejo sedaj najvišji gostje, nima dveh potrebnih stvari: zdrave pitne vode in električne luči. Obe ti dve pomanjkljivosti hoče deželni odbor sedaj odpraviti.

Tukaj imamo najprej predlog glede zgradbe vodovoda. Priznati moramo sicer, da so se pri tem vodovodu pokazale razne težave glede pridobitve studencev, toda upajmo, da se bodo obravnave s Kranjsko industrijsko družbo končale v obojestransko zadovoljnost, in to tembolj, ker je tudi deželni odbor postopal proti industrijski družbi z največjo kulanco, ki je bila mogoča.

Udeležene so pri tem vodovodu 3 občine, namreč Bled, Zgornje Gorje in Ribno. Proračun se glasi na 650.000 kron. K tej potrebsčini prispevajo interesentje, dežela in poljedelsko ministrstvo. Upamo tudi, da se bo dosegel prispevek od ministrstva za javna dela iz naslova pospeševanja tujskega prometa. Ta prispevek danes še ni določen in zaradi tega tudi v zakonskem načrtu ni omenjen.

Končno omenjam še, da je treba dati deželnemu odboru pooblastilo za nekatere spremembe tega zakonskega načrta, ki bi jih bilo treba izvršiti v dogovoru z vlado, ako vlada zviša svoj prispevek. Torej samo za nebitvene spremembe, za kakoršne je dal visoki deželni zbor deželnemu odboru že večkrat pooblastilo.

Z ozirom na ta kratka pojasnila predlagam:

„Visoki deželni zbor skleni:

Priloženi načrt zakona se odobri.“

Deželni glavar:

Ker se gre za jako enostaven zakonski načrt, se bo vršila ena sama debata.

Debata je otvorjena. Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, je debata zaključena, in torej glasujemo.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujete zakonskemu načrtu, kakor ga imate pred seboj v prilogi 84., da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geschicht.)

Sprejeto.

Poročevalec deželnega odbora dr. Lampe:

Stavljam še sledeči dodatni predlog (bere — lieft):

„Deželni odbor se pooblašča, da sme na načrtu zakona pred predložitvijo v Najvišjo sankcijo izvršiti vse izpremembe, ki se bodo po končanih obravnavah izkazale potrebne.“

Deželni glavar:

Gospodje ste čuli ta predlog.

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, je debata zaključena in torej glasujemo.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujete ravnokar stavljenemu predlogu, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Sprejeto.

S tem je rešena ta točka dnevnega reda. Prehajamo k nadaljni točki, to je:

11. Priloga 85. — Poročilo deželnega odbora o dovolitvi miloščine ženi in otrokom bivšega učitelja Ivana Posnika.

11. Beilage 85. — Bericht des Landesauschusses betreffend die Bewilligung einer Gnadengabe an die Frau und die Kinder des gewesenen Lehrers Johann Posnik.

V formalnem oziru se je oglašil k besedi go-spod poslanec Ravnikar.

Poslanec Ravnikar:

Ker je zadeva silno nujna, predlagam, da se v zmislu § 24. poslovnika takoj obravnava.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Ravnikar predlaga, da se ta zadeva takoj obravnava, ne da bi se prej izročila kakemu odseku.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujete temu predlogu, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Predlog je sprejet, in prosim torej gospoda poročevalca deželnega odbora, da uvede razpravo.

Poročevalec deželnega odbora dr. Zajec:

Visoka zbornica! V imenu deželnega odbora predlagam, da sprejmete predlog, kakor ga imate tiskanega pred saboj v poročilu deželnega odbora v prilogi 85.

Deželni glavar:

Otvaram debato. K besedi se je oglašil go-spod poslanec dr. Krek.

Poslanec dr. Krek:

Jaz sem se oglašil k besedi zato, da bi enkrat za vselej prosil, da se take stvari, ko se dela krivica posameznim osebam, ne obešajo na veliki zvon in da se obravnavajo v tajni seji, oziroma da se priloge, odnosno poročila razdeljujejo poslancem na tak način, da ne pridejo v javnost.

Deželni glavar:

Na to opazko bi omenil samo to, da je vsakemu poslancu prosto vsak trenotek predlagati tajno sejo.

Poslanec dr. Krek:

Odgovarjam samo to, da bi tukaj tajna seja nič ne pomagala, ker je poročilo že tiskano in razdeljeno.

Deželni glavar:

Deželni odbor je dolžan sestavljati in predlagati deželnemu zboru poročila, in dokler ga te dolžnosti ne odvezete, deželni odbor ne more drugače ravnati, kakor je doslej.

Torej gospodje, ako nihče ne želi več besede (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich), glasujemo.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujete predlogu deželnega odbora, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Sprejeto.

Prehajam k nadaljni točki dnevnega reda, to je:

12. Priloga 86. — Poročilo deželnega odbora o nekaterih premembah zakonskega načrta glede šolskega nadzorstva.

12. Beilage 86. — Bericht des Landesauschusses über einige Änderungen des Gesetz-entwurfes betreffend die Schulaufsicht.

Odkazem šolskemu odseku.

Nadaljno točko dnevnega reda, to je:

13. Priloga 87. — Poročilo deželnega odbora v zadevi pristave za izrejo mladih bikov na Robežu.

13. Beilage 87. — Bericht des Landesauschusses in betreff des Jungstierhofes in Robež,

odkazem upravnemu odseku.

Stem je rešen tiskani dnevni red, in postavljam, kakor sem že prej omenil, na dnevni red volitev enega člana v šolski odsek, potem pa volitev posebnega odseka

10 članov za poročilo deželnega odbora glede električnih central.

Sedaj bomo volili najprej enega člana v šolski odsek. Iz šolskega odseka izstopi gospod poslanec Perhavec, ki je izvoljen iz cele zbornice.

Prosim tedaj gospode iz cele zbornice, da oddajo glasovnice.

(Zgodi se. — *Geschicht.* — Po prestanku. — *Nach einer Pause.*)

Pri volitvi enega člana v šolski odsek je bilo oddanih 39 glasov, ki se vsi glase na gospoda poslanca Dermastio, ki je tedaj izvoljen kot član šolskega odseka.

Sedaj imamo voliti posebni odsek za električne centrale, obstoječ iz 10 članov; 4 člani so voliti po kurijah, 6 pa iz cele zbornice.

Prosim najprej gospode iz kurije veleposestva, da oddajo glasovnice za enega člana.

(Zgodi se. — *Geschicht.* — Po prestanku. — *Nach einer Pause.*)

Iz kurije veleposestva je izvoljen z 8 glasovi gospod poslanec dr. Eger.

Sedaj prosim gospode poslance iz kurije mest in trgov ter trgovske zbornice, da izvolijo enega člana.

(Zgodi se. — *Geschicht.* — Po prestanku. — *Nach einer Pause.*)

Iz kurije mest in trgov ter trgovske zbornice je izvoljen s 6 glasovi gospod poslanec Lenarčič.

Sedaj prosim gospode poslance iz kurije kmečkih občin, da oddajo glasovnice za enega člana.

(Zgodi se. — *Geschicht.* — Po prestanku. — *Nach einer Pause.*)

Iz kurije kmečkih občin je izvoljen z 12 glasovi gospod poslanec dr. Lampe.

Sedaj voli splošna kurija enega člana. Prosim gospode, da oddajo glasovnice.

(Zgodi se. — *Geschicht.* — Po prestanku. — *Nach einer Pause.*)

Iz splošne kurije je izvoljen z 9 glasovi gospod poslanec Piber.

Sedaj je voliti še 6 članov iz cele zbornice. Prosim gospode, da oddajo glasovnice.

(Zgodi se. — *Geschicht.* — Po prestanku. — *Nach einer Pause.*)

Iz cele zbornice so izvoljeni s 36 glasovi gospodje poslanci: Pogačnik, Kobi, Demšar, Jarc, dr. Tavčar in baron Apfaltrern.

Tedaj spadajo k temu odseku gospodje poslanci: Dr. Eger, Lenarčič, dr. Lampe, Piber, Pogačnik, Kobi, Demšar, Jarc, dr. Tavčar in baron Apfaltrern.

Sedaj prehajamo k nujnemu predlogu gospoda poslanca dr. Lampeta in tovarišev, ki se glasi (bere — *liest*):

„Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča, da posveča vso pozornost obrambi ugleda in zaupanja zdra-

vega združenstva v deželi. V ta namen se dajo deželnemu odboru potrebna pooblastila.

Izvoli se poseben odsek 6 članov z nalogo, da ustmeno poroča v prihodnji seji.“

Za utemeljitev nujnosti dam besedo prvemu predlagatelju gospodu dr. Lampetu.

Poslanec dr. Lampe:

Visoka zbornica! Eden najvažnejših gospodarskih faktorjev v naši deželi je združenstvo. Tisoči in tisoči naših kmečkih eksistenc upajo od združenstva svojo ohranitev in svoj prospek. Milijoni, zlasti kmečkega denarja so vloženi v naših zadrukah, deloma kot deleži, deloma kot hranilne vloge, in nihče ne more tajiti, da je ravno združenstvo dalo mogočen impuls gospodarski preroditvi naše dežele. Toda v združenstvu so se pokazale nekatere nezdrave prikazni, kar nas pa ne sme spraviti v nezaupanje do združenstva, kajti nič čudnega ni, ako pri snovanju toliko mladih zavodov pride kaj nezdravega vmes, saj tudi veliko otrok pomrje v zgodnji mladosti. Gledati moramo na to, da se zaupanje vsega prebivalstva do združenstva ne omaje, in da združenstvo tudi na splošnem denarnem trgu uživa tisti kredit, kakor ga zasluži po svoji nalogi.

Sedanji čas je čas krize. Povsod se opazuje mogočna denarna kriza, vsled katere se nahajajo zlasti manjši denarni zavodi v naravnost obupnem stanju, ker ne dobe vlog in ker morajo večje vsote vračati, tako da marsikatera zadruga ni v stanu ustrezati kreditnim zahtevam svojega okraja. Ta kriza je internacionalna, ni samo evropski ampak splošni svetovni pojav. Bilo bi pač interesantno slediti vzrokom, ampak to bi preseгло utemeljevanje nujnosti, in zato hočemo opozoriti samo na nekatere. Mi opazujemo, da velebanke vedno bolj segajo v delokrog združenstva. Te velebanke imajo ogromen kapital, ki ga vedno bolj zvišujejo in zdaj segajo že v najnižje sloje prebivalstva in srkajo potom hranilnih vlog iz ljudstva denarna sredstva za se. Te velebanke imajo marsikatero ugodnosti, kajti kot špekulativni zavodi delajo z velikimi obrestmi. Seveda pri svojih špekulacijah večkrat pogorijo, vendar pa v splošnem špekulacije več nesejo, kakor pa tiho poslovanje združenstva. Ker so te banke v položaju nuditi vlagateljem višje obresti, zato lahko odtegujejo vloge drugim denarnim zavodom.

Potem, gospoda moja, živimo v času, ko se kažejo posledice nepremišljenega in neutemeljenega snovanja zadrug na marsikateri strani. Jaz, gospoda, nečem imenovati zavoda in nobene organizacije, da ne bi komu kaj škodoval, kajti mi stojimo na stališču, da v denarnih zadevah ne smemo nikdar škodovati tudi nasprotnikom ne s tem, da bi spodkopavali ugled in zaupanje do kakega denarnega zavoda. (Klici na levi — *Hufe links*: „Tako je!“) Opozarjam le na nekatere stvari, ki so danes že končane. Opozarjam na primer na polom Glavne

posojilnice, ki je danes šele v svojem razvoju. Gospoda moja, bati se je, da se bo ljudstvo zavedlo težkih posledic tega obžalovanja vrednega poloma in da bo obupalo nad združništvom sploh. Bati se je, da se bo ljudstva polastilo neko nezaupanje do zavodov, ki slone na podobnih statističnih določilih, in to bi znalo škodovati tudi poštenemu združništvu. V Gorici je postala insolventna trgovska in obrtna zadruga (Poslanec — Abgeordneter Lenarčič: „Ne še!“), katera bo spravila marsikatero existenco iz ravnotežja. Gospodje, stvar z Agro-Merkurjem tudi ne bo ostala brez posledic, in če pogledamo celo na manjše slučaje n. pr. na Kočevsko posojilnico, vidimo, da so ti slučaji v položaju spodbudni zaupanje do združništva sploh. Namen mojega nujnega predloga, da v kratkem povem, ni, da bi se sanirale kake nezdrave stvari, namen ni, da bi dežela prevzela kako breme. Namen tega predloga je samo ta, da ljudstvo cele dežele izve, da deželni zastop z vso skrbjo zasleduje razvoj združništva in da je deželni zastop pripravljen dati garancijo za dobro in zdravo združništvo.

Svoj čas smo sprejeli predlog, ki je mojemu sedanjemu predlogu podoben, ampak meni se zdi ravno z ozirom na sedanje kritične razmere na splošnem denarnem trgu in z ozirom na nevesele pojave, ki skušajo vedno z večjo silo pritiskati na javno mnenje, potrebno pokazati, da se zdravemu združništvu ni treba bati in da se ni treba bati onim slojem, kateri zaupajo svoj denar združnim zavodom.

V ta namen predlagam, da se pritrji nujnosti mojega predloga, in da se izvoli odsek šestih članov, kateremu se moj predlog izroči v podrobnejše posvetovanje. (Živahno odobravanje in ploskanje na levi. — Lebhafter Beifall und Händeklatschen links.)

Deželni glavar:

Bomo glasovali o nujnosti.

Prosim tiste gospode, ki pritrjujete nujnosti predlogu gospoda poslanca dr. Lampeta in tovarišev, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Gehstehst.)

Nujnost je sprejeta.

In sedaj prosim tiste gospode, ki pritrjujete, da se izvoli odsek 6 članov, da izvolite ustati.

(Zgodi se. — Gehstehst.)

Sprejeto, in sedaj bomo ta odsek tudi takoj izvolili, in sicer 4 člane iz kurij, 2 člana pa iz cele zbornice.

Prosim najprej gospode iz kurije veleposestva, da oddajo svoje glasovnice.

(Zgodi se. — Gehstehst. — Po prestanku. — Nach einer Pause.)

Iz kurije veleposestva je izvoljen z 9 glasovi gospod poslanec grof Margheri.

Prosim sedaj gospode iz kurije mest in trgov in trgovske zbornice, da izvolijo enega člana.

(Zgodi se. — Gehstehst. — Po prestanku. — Nach einer Pause.)

Iz kurije mest in trgov ter trgovske zbornice je izvoljen s 6 glasovi gospod poslanec dr. Novak.

Sedaj prosim gospode iz kmečke kurije, da izvolijo enega člana.

(Zgodi se. — Gehstehst. — Po prestanku. — Nach einer Pause.)

Iz kurije kmečkih občin je izvoljen z 10 glasovi gospod poslanec dr. Lampe.

Prosim sedaj gospode iz splošne kurije, da oddajo listke.

(Zgodi se. — Gehstehst. — Po prestanku. — Nach einer Pause.)

Iz splošne kurije je izvoljen z 10 glasovi gospod poslanec dr. Pegan.

Sedaj sta voliti še 2 člana iz cele zbornice. Prosim gospode, da oddajo glasovnice.

(Zgodi se. — Gehstehst. — Po prestanku. — Nach einer Pause.)

Iz cele zbornice sta izvoljena z 28 glasovi gospoda poslanca Dermastia in Lavrenčič.

Tedaj obstoji poseben odsek obstoječ iz članov: grof Margheri, dr. Novak, dr. Lampe, dr. Pegan, Dermastia in Lavrenčič.

Sedaj prekinem sejo za 5 minut v ta namen, da se konstituirata ravnokar izvoljena odseka in sicer posebni odsek 10 članov za električne centrale in posebni združni odsek.

(Seja prestane ob 11 uri 30 minut dopoldne in se zopet nadaljuje ob 11 uri 38 minut dopoldne. — Die Sitzung wird um 11 Uhr 30 Minuten vormittags unterbrochen und um 11 Uhr 38 Minuten vormittags wieder aufgenommen.)

Deželni glavar

(pozvoni — das Glockenzeichen gebend):

Seja je zopet otvorjena.

Združni odsek si je izvolil načelnikom gospoda poslanca dr. Pegana, namestnikom pa gospoda poslanca grofa Margherija.

Posebni odsek za hidroelektrične centrale si je izvolil načelnikom gospoda poslanca Pogačnika, namestnikom pa gospoda poslanca dr. Tavčarja.

Odsekove seje se bodo vršile takole: Verifikacijski odsek ima sejo takoj po plenarni seji tukaj v zbornici. Imunitetni odsek ima sejo takoj po plenarni seji v klubu veleposestva, upravni danes

ob 3. uri popoldne v prostorih veleposestva, šolski danes popoldne ob 4. uri v klubovi sobani S. L. S., odsek za hidroelektrične centrale danes popoldne ob 5. uri v klubu narodnonapredne stranke, zadružni odsek pa jutri dopoldne ob 9. uri v klubu narodnonapredne stranke.

Naznaniti imam še visoki zbornici, da sta gospoda poslanca dr. Vilfan in Supančič opravičila svojo odsotnost od današnje seje radi bolezni.

Sedaj bom sejo zaključil.

Prihodnja seja bo jutri ob 10. uri dopoldne. Seja je zaključena.

Konec seje ob 11. uri 40 minut dopoldne. — Schluß der Sitzung um 11 Uhr 40 Minuten vormittags.

Dodatek. — Anhang.

I.

Samostalen predlog
poslanca Vehovec in tovarišev.

Sedaj je kreirano eno živinozdravniško mesto za dva sodna okraja in sicer za Višnjo goro in Žužemberk. Nastanil se je deželni živinozdravnik v Zatičini, ki pa je tako daleč od Žužemberka, kakor je Novo mesto, kjer imamo okrajnega živinozdravnika. Občine Ajdovec, Dvor in Smuka imajo celo bližje v Novo mesto. Ker se toraj glede živinozdravniške pomoči v Žužemberškem okraju ni ničboljšalo, se je tudi nobeden posluževati ne more, ter je živinorejec v tem okraju v istem žalostnem položaju, kakor pred leti, če mu živinče zbolijo.

Podpisani predlagajo:

Visoki deželni zbor skleni:

Za Žužemberški sodni okraj naj se ustanovi mesto deželnega živinozdravnika s sedežem v Žužemberku.

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

Vehovec, B. M. Perharc, Lampe, Kobi, Dermastia, Hladnik, Dular, Lavrenčič, Bartol, Jaklič, Ravnikar, Povše, Žitnik, I. Piber, dr. Fran Novak, Drobnič, Jarc, dr. Pegan.

II.

Samostalni predlog
poslanca I. Pibra in tovarišev.

Visoki deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča, da presoja in uvaža, ali ne bi kazalo organizirati pospeševanje tujkega prometa na Kranjskem po vzoru deželnega

zavoda za pospeševanje obrti na Kranjskem ali na kak drug primeren način pod nadzorstvom dežele.

Deželni odbor se pooblašča, da sme provizorično ustanoviti dogovorno z drugimi v pospeševanje tujkega prometa poklicanimi faktorji tak zavod za pospeševanje tujkega prometa na Kranjskem, toda le tako, da dežela ne prispeva več nego 6000 kron na leto in se zgoraj imenovani faktorji zavezujejo v primerno stalno letno podporo.

Deželnemu odboru se ima priznati pravica, da sme tak zavod kadar hoče zopet opustiti, tudi se ima nastaviti pri zavodu le provizorični, nestalni uradnik.

I. Piber, Jaklič, dr. Pegan, Kobi, Dermastia, Franc Demšar, Hladnik, Žitnik, Jarc, Ravnikar, Vehovec, Dular, Lampe, Lavrenčič, Drobnič, B. M. Perharc, Bartol, Povše.

III.

Nujni predlog
poslancev dr. Lampeta in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča, da posveča vso pozornost obrambi ugleda in zaupanja zdravega združništva v deželi. V ta namen se dajo deželnemu odboru potrebna pooblastila.

Izvoli se poseben odsek 6 članov z nalogom, da ustmeno poroča v prihodnji seji.

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

Lampe, Ravnikar, Bartol, Dular, Jaklič, Fr. Drobnič, dr. Ivan Zajc, Hladnik, Žitnik, Perharc, Bartol, Vehovec, Lavrenčič, Povše, I. Piber, Fr. Demšar, Kobi.

IV.

Vprašanje

poslanca Jakliča, Vehovca, dr. Pegana, dr. Lampeta, Košaka, Bartola in tovarišev na Njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika.

Dne 14. julija je grozovita toča uničila vse poljske pridelke v občinah Ambrus in Struge. Zadel je tudi Zvirče v občini Žužemberški in pa Kukendorf in Tiefental v občini polomski. Ker je bilo ravno pred žetvijo, jim je toča vzela žito, a tudi jesenski pridelki, koruza, fižol, proso i. dr., so vničeni. Prebivalstvo po tih krajih je že zaradi lanske suše izvanredno trpelo in živi v velikem pomanjkanju. Katastrofa, ki jih je zadel dne 14. t. m. bo mnoge posestnike spravila na beraško palico, ako se jim izdatno ne pomaga.

Zato vprašajo podpisani:

1.) ali hoče Njega ekscelenca vse potrebno ukreniti, da se škoda, ki jo je napravila toča v zgoraj omenjenih krajih pravčas ceni in ugotovi,

2.) ali hoče Njega ekscelenca izposlovati prizadetemu prebivalstvu izdatno podporo iz državnih sredstev.

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

Košak, Vehovec, dr. Pegan, Piber, Ravnikar, Jaklič, Dular, Jarc, Dermastia, Fr. Demšar, dr. Lampe, Lavrenčič, Fr. Bartol, Povše, dr. Krek, Žitnik, Drobnič, B. M. Perhac.

V.

Interpelacija

poslanca E. Gangla in tovarišev na Njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika barona Schwarza glede na ustanovitev ekspoziture okrajnega glavarstva v Idriji.

Na XXXIII. seji deželnega zbora z dne 29. oktobra 1910 je bila sprejeta resolucija poslanca Eng. Gangla, ki se glasi:

„C. kr. vlada se pozivlja, da čimprej ustanovi v Idriji, v drugem največjem mestu na Kranjskem, ekspozituro c. kr. okrajnega glavarstva v Logatcu.“

Dasi poteka od sprejetja navedene resolucije že drugo leto, ni še videti nobenega znamenja, hoče li c. kr. vlada izvršiti imenovani sklep deželnega zbora.

Sklicujoč se na takratno utemeljevanje stavljene resolucije, vprašajo podpisanci Njega ekscelenco:

1.) Je-li ji znano, da se imenovani sklep s XXXIII. seje deželnega zbora z dne 29. oktobra 1910 še ni izvršil?

2.) Hoče li informirati podpisance, v kakem štadiju se nahaja sedaj izvedba imenovanega sklepa?

3.) Hoče li z vso odločnostjo poskrbeti, da se imenovani sklep čimprej izvrši?

Ker bi bilo sedaj možno preskrbeti za ekspozituro primerne uradne prostore in ker je nujnost

ustanovitve utemeljena v razmerah, ki se niso od oktobra 1910 nič bistveno izpremenile, pričakujejo podpisanci, da Njega ekscelenca pospeši takojšnjo ugodno rešitev navedenega sklepa.

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

E. Gangl, dr. Iv. Tavčar, Josip Turk, dr. Triller, dr. Vilfan, Ciril Pirc, Fr. Višnikar, Lenarčič.

VI.

Interpelacija

poslanca Bartola, Jakliča, dr. Pegana in tovarišev do gospoda deželnega predsednika.

Deželni odbor je ustanovil mesto okrožnega živinozdravnika za sodni okraj Ribnica, ki ima svoj sedež v Ribnici. Imenovani gospod živinozdravnik pa nima pravice pregledovati živino pri izvozu in dovozu po železnici. Mnogokrat se prigodi, da mora živina po cel dan v vročini čakati na vagonu ali pred vagonom brez krme in vode, ker ni okrajnega živinozdravnika doma. Poleg mučenja živali pa imajo lastniki živine mnogo zamude in stroškov.

Usojamo si torej gospoda deželnega predsednika naprositi, da visoka c. kr. deželna vlada okrožnemu živinozdravniku dovoli ogledovanje živine pri prejemu in oddaji iste na postajah Ribnica, Velike Lašče in Dobrepolje.

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

Bartol, Jaklič, dr. Pegan, Kobi, dr. Lampe, Dular, dr. Krek, Matjašič, Ravnikar, I. Piber, Vehovec.

VII.

Interpelacija

poslanca Lavrenčiča in tovarišev na Njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika zaradi vojaškega zastraženja c. in kr. praharne v Kamniku.

V zadnjem času so se ponavljali napadi na c. in kr. praharne in c. in kr. municijska skladišča tako pogosto in tako zlobno premišljeno, da so prebivalci mesta Kamnik začeli se prav utemeljeno bati, če ne pride danes ali jutri na vrsto napad tudi na kamniško c. in kr. praharno. Ta strah je bil tembolj utemeljen, ker ima c. in kr. praharna v Kamniku v primeri z dosedaj napadenimi c. in kr. praharnami in skladišči tako primitivno stražo, da se lahko trdi, da je c. in kr. praharna v Kamniku lahkomišljeno zastražena. Straži namreč par civilnih delavcev.

Z ozirom na to je mestna občina Kamnik po svojem občinskem zastopu sklenila zahtevati od vojaške oblasti, naj c. in kr. praharno v Kamniku primereno z vojniki zastraži.

K temu koraku se je čutil mestni zastop kamniški prisiljen ne samo vsled skrbi za varnost osebe in lastnine občanov, nego tudi zaradi prometa tujcev, ki bi utegnil trpeti, če bi ostale sedanje stražne razmere tako primitivne.

Ta sklep mestnega občinskega zastopa je mestno županstvo primerno sporočilo c. in kr. vojaškim oblastim.

Podpisani vprašamo:

1.) Ali je Njega ekscelenci gospodu deželnemu predsedniku znano, kako nezadostno je c. in kr. praharna v Kamniku zastražena?

2.) Ali je Njega ekscelenca gospod deželni predsednik pripravljen z vsemi močmi podpirati akcijo mestnega zastopa kamniškega na pristojnih mestih, zlasti opozarjati c. in kr. vojno ministrstvo, kako silna in nujna je ta zadeva?

Ljubljana, dne 23. julija 1912.

Laurenčič, dr. Pegan, Fr. Bartol, Ravnikar, M. Dimnik, Dermastia, Pogačnik, Fr. Demšar, Zabret, dr. Krek, Piber, dr. Lampe, Košak, Jaklič, Ivan Zajec, Povše, Žitnik, Hladnik, Kobi, Jarc, Drobnič.

VIII.

Vprašanje poslanca Dimnika in tovarišev na Njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika zaradi nepostavnega postopanja ob zapri-segi župana v Spodnji Šiški.

Novo izvoljeni občinski odbor v Spodnji Šiški si je v redni zato sklicani seji izvolil županom gospoda Josipa Seidl, posestnika in mesarja v Spodnji Šiški. Proti tej izvolitvi je vložil pritožbo v zakonitem roku in pri postavno predpisani oblasti občan in volilec gospod Fran Orehek. Čeravno je c. kr. okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico imelo pritožbo zoper to izvolitev v rokah in bi moralo vsled vložene pritožbe zaprisego župana odložiti, se je postavilo na stališče, da pritožba nima odločilne moči in je gospoda Seidla zapriseglo. To je jasna protizakonitost, ki se ne da z nobenim pravnim razlogom utemeljiti.

Ker bi to postopanje utegnilo ustvariti za prihodnje čase nevarne precedens, vprašamo podpisani:

1.) Ali je Njega ekscelenci gospodu deželnemu predsedniku o tem protipostavnem postopanju c. kr. okr. glavarstva za ljubljansko okolico kaj znano?

2.) Ali hoče Njega ekscelenca poskrbeti, da dobi okrajno glavarstvo v tem oziru primeren pouk, da se v prihodnje kaj takega več ne pripeti.

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

M. Dimnik, Dr. Lampe, Bartol, Povše, Jarc, Jaklič, Fr. Demšar, Kobi, Ravnikar, Piber, Drobnič, Vehovec.

IX.

Interpelacija

deželnih poslancev dr. Tavčarja, dr. Trillerja in tovarišev na Njegovo ekscelenco gospoda c. kr. deželnega predsednika v zadevi preganjanja c. kr. uradnikov zaradi vdeležbe na zaupnem shodu narodno-napredne stranke.

Dne 7. t. m. vršilo se je v Ljubljani zborovanje zaupnikov narodno-napredne stranke, kate-

rega se je baje udeležilo tudi nekaj uradnikov finančnega ravnateljstva.

Gospod c. kr. finančni ravnatelj dvorni svetnik Kliment vpeljal je zoper dotične uradnike poizvedbe zaradi vdeležbe na imenovanem shodu, kar je v nekem popravku, poslanem dnevniku „Slovenski Narod“ sam priznal in kakor se čuje, preti dotičnikom celo disciplinarna preiskava.

To postopanje je tem manj razumljivo, ker je notorično znano, da cela vrsta c. kr. uradnikov lahko svobodno in javno dokumentuje svoje politično prepričanje v nemški stranki in Slovenski Ljudski Stranki — kar podpisanci le odobrujejo.

Isto pravico se pa mora pripoznati tudi somišljenikom narodno-napredne stranke uradniškega stanu.

Podpisanci vsled tega vprašamo:

1.) Kaj je Njegovi ekscelenci gospodu deželnemu predsedniku znanega o omenjenem postopanju gospoda c. kr. finančnega ravnatelja?

2.) Kaj hoče ukreniti, da se prepreči tako flagrantno kršenje državljskih pravic državnih uradnikov?

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

Dr. Ivan Tavčar, dr. Triller, E. Gangl, Jos. Lenarčič, Ciril Pirc, Fr. Višnikar, dr. Fran Novak.

X.

Interpelacija

deželnih poslancev dr. Karl Trillerja, Eng. Gangla in tovarišev na Njega ekscelenco gospoda c. kr. deželnega predsednika glede zakonite ureditve odpiranja in zapiranja trgovin.

Z dnem 4. maja 1910 je stopil v veljavo zakon z dne 14. januarja 1910, št. 19 drž. z., s katerim se urejuje delavni čas uslužbencev v trgovinah in odpiranja ter zapiranja trgovin. Zlasti ukazuje ta zakon, da se mora dovoliti v trgovskem in špedicijskem obrtu in v prodajalnah produkcijskih obrtov vsem pomožnim delavcem po končanem dnevnem delavnem času nepretrgani počitni čas najmanj 11 ur, oziroma kočijažem v špedicijskem obrtu 10 ur. Istotako je v tem zakonu natančno določen minimalni opoldanski odmor.

Izjeme so dovoljene le v posebnih, v zakonu izrečno navedenih slučajih.

Nadalje določa ta zakon čas, v katerem morajo biti prodajalne popolnoma zaprte.

Ta zakon se na Kranjskem sploh, in zlasti tudi v Ljubljani še danes ne izpolnjuje, temveč so žalibog le preštevilni slučajji, v katerih se trgovskim uslužbencem krajša zakoniti počitni čas za več ur in drži posamezne trgovine iz razlogov umazane konkurence redno odprte daleč čez postavni čas, oziroma odpira pred postavnim časom. Zlasti velja vse to za veliko špecerijskih trgovin in kramarij.

Na čast trgovskemu stanu priznavamo, da ogromna večina trgovcev tako dosledno kršenje zakona in nesocijalno postopanje posameznikov ostro obsoja in želi stroge izpeljave zakona.

Še več! Imenovani zakon dopušča deželni politični oblasti, da sme po zaslišanju trgovske in obrtne zbornice in stanovskih organizacij zaukazati, da se v posameznih krajih morajo gotove prodajalne še preje zapirati, oziroma pozneje odpirati, oziroma da se dekretuje ednotno zapiranje vseh trgovin.

V tem smislu vložilo je društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov za Kranjsko že pred dvema letoma peticijo na c. kr. deželno vlado, kateri so pritrile tudi organizacije delodajalcev in oddala priporočilno mnenje tudi trgovska in obrtna zbornica.

Nobene opravičene zapreke torej ne more biti spričo temu veselemu soglasju, da bi se tej peticiji takoj vsaj deloma vstreglo.

Vzlic temu pa ta peticija leži že skoro dve leti nerešena na isti c. kr. deželni vladi, katera doslej kakor povedano ni skrbela niti zato, da bi se obligatorične odredbe zakona z dne 14. januarja 1910 uveljavile.

Glede na vse to vprašamo podpisani:

- 1.) Je-li so Njegovi ekscelenci gospodu deželnemu predsedniku znane te razmere?
- 2.) Kaj namerava storiti v svrhu:
 - a) da se po celi kranjski deželi in zlasti v Ljubljani najstrožje izvede zakon z dne 14. januarja 1910 št. 19 drž. z.
 - b) da se v najkrajšem času ugodno reši zgoraj omenjena peticija trgovskih sotrudnikov.

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

Dr. Triller, E. Gangl, dr. Fran Novak, dr. Ivan Tavčar, Ciril Pirc, Jos. Lenarčič, Fr. Višnikar.

XI.

Interpelacija

poslanca gospoda dr. Frana Novaka in tovarišev na gospoda deželnega glavarja v zadevi kazenske ovadbe Ribnikarja na državno pravdnštvo.

V Ljubljani izhajajoči dnevnik „Slovenec“ je dne 21. novembra 1911, št. 267 prinesel med ljubljanskimi novicami nek članek, v katerem se dolži gospoda Adolfa Ribnikarja, tržnega nadzornika mesta Ljubljane, da se je vdeležil znanih demonstracij v Ljubljani dne 18. septembra 1908.

Deželni odbor je povzel to notico za povod obširni preiskavi in enostranskemu zaslišanju očitvidcev, da bi dognal gradivo za kazensko ovadbo proti gospodu Adolfu Ribnikarju na državno pravdnštvo.

Posamezniki, ki so se povabili na zaslihanje odzvali, ne da bi si bili pri tem v svesti, da jih ne veže nobena dolžnost se takim vabilom odzvati in da zamorejo taka povabila enostavno vreči v koš, so bili zaslišani od enega gospoda deželnega odbornika, ter se je njihova izpoved zapisala na zapisnik, kakor to še posebej spodaj navajamo.

Pod firmo deželnega odbora podpisal in vložil je za deželnega glavarja gospod dr. Lampe dne 3. maja 1912 ovadbo na c. kr. državno pravdnštvo proti gospodu Adolfu Ribnikarju. V tej ovadbi obdolžuje deželni odbor gospoda Ribnikarja, da se je na kaznjiv način vdeležil demonstracij in sicer pobijanja šip na kazinskem poslopju ter poškodovanja hiše krojača gospoda Antona Reiserja.

Kakor je iz ovadbe razvidno, je deželni odbor zaslišaval razne priče, ki so glasom tega zaslihanja vse potrdile krivdo gospoda Ribnikarja. Kot povod za svoje postopanje in uradno preiskavo navaja ovadba glede enega dejanja gori navedeno notico „Slovenčev“, glede drugega dejanja pa navaja kot povod za preiskavanje in ovadbo na državno pravdnštvo: „Ker so o poškodbi hiše gospoda Reiserja krožile po mestu najrazličnejše govovice.“

Ker so tedaj krožile „najrazličnejše govovice po mestu“, zato je deželni odbor po zatrdilu te ovadbe prevzel nalogo preiskovalnega sodnika.

Effekt tega zaslihanja deželnega odbora in ovadbe je bila sicer obtožba c. kr. državnega pravdnštva proti gospodu Adolfu Ribnikarju, kateri pa je sledila dne 6. julija 1912 razsodba c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani, glasom katere je deželno sodišče gospoda Ribnikarja oprostilo vseh točk obtožbe, ker se je izkazala njegova nedolžnost in seveda tudi popolna neutemeljenost ovadbe deželnega odbora.

Tekom glavne obravnave so nič manj kot tri priče potrdile pod prisego, da je od deželnega odbora na zapisnik zapisana izjava prič napačno zapisana.

Kakor je izjavil pri obravnavi gospod dr. Triller, deželni odbornik, se je ta akcija v deželnem odboru vršila brez njegove vednosti.

Po mnenju podpisancev deželni odbor ni za to tukaj, da pobira članke iz raznih časopisov ter poižveduje po „govoricah, ki krožijo po mestu“ in potem vpeljuje preiskave in dela ovadbe na državno pravdnštvo; tak delokrog sploh ni odkazan deželnemu odboru.

Zategadelj vprašamo gospoda deželnega glavarja:

Ali je z njegovo vednostjo in z njegovim privoljenjem zaslišaval v imenu deželnega odbora kak član deželnega odbora razne priče in ali je gospod dr. Lampe z vednostjo in privoljenjem gospoda deželnega glavarja vložil ovadbo na državno pravdnštvo?

Ali misli gospod deželni glavar — za slučaj, da pritrdi našemu mnenju, da ne spada v delokrog deželnega odbora pobirati notice iz časopisja ter poizvedovati o „najrazličnejših govoricah po mestu“ in jih jemati za podlago zaslišavanju po kakem gospodu deželnem odborniku kot takem in ovadbam na državno pravdnništvo — odrediti, da se v prihodnje tako postopanje in napačno razumevanje dolžnosti deželnega odbora opusti in da se v imenu gospoda deželnega glavarja ne vršijo več take preiskave in ne vlagajo take ovadbe, ter s tem preprečijo krivična preganjanja?

Ali misli gospod deželni glavar o vseh takih korakih obvestiti deželni odbor kot tak in odrediti, da se imajo o takih korakih izvršiti sklepi deželnega odbora, ne pa prepuštili posameznim gospodom deželnim odbornikom, da na svojo roko izvršujejo na podlagi notic po časopisju in „najrazličnejših govoric po mestu“ preiskave in vlagajo ovadbe brez sklepa deželnega odbora.

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

Dr. Fran Novak, Ciril Pirc, E. Gangl, Fr. Višnikar, dr. Triller, Josip Turk, Lenarčič, dr. Ivan Tavčar.

XII.

Interpelacija

poslanca Lavrenčiča in tovarišev na preblagorodnega gospoda deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča zaradi vojaškega zastraženja c. in kr. praharne v Kamniku.

V zadnjem času so se ponavljali napadi na c. in kr. praharne in c. in kr. municijska skladišča tako pogosto in tako zlobno premišljeno, da so prebivalci mesta Kamnik začeli se prav utemeljeno bati, če ne pride danes ali jutri na vrsto napad tudi na Kamniško c. in kr. praharno.

Ta strah je bil tembolj utemeljen, ker ima c. in kr. praharna v Kamniku v primeri z dosedaj napadenimi c. in kr. praharnami in skladišči tako primitivno stražo, da se lahko trdi, da je c. in kr. praharna v Kamniku lehkomišljeno zastražena. Straži namreč par civilnih delavcev.

Z ozirom na to je mestna občina Kamnik po svojem občinskem zastopu sklenila zahtevati od vojaške oblasti, naj c. in kr. praharno v Kamniku primerno z vojaki zastraži.

K temu koraku se je čutil mestni zastop kamniški prisiljen ne samo vsled skrbi za varnost osebe in lastnine občanov, nego tudi zaradi prometa tujcev, ki bi utegnil trpeti, če bi ostale sedanje stražne razmere tako primitivne.

Ta sklep mestnega občinskega zastopa je mestno županstvo primerno sporočilo c. in kr. vojaškim oblastim.

Podpisani vprašamo:

1.) Ali je preblagorodnemu gospodu deželnemu glavarju znano, kako nezadostno je c. in kr. praharna v Kamniku zastražena?

2.) Ali je preblagorodni gospod deželni glavar pripravljen z vsemi močmi podpirati akcijo mestnega zastopa kamniškega na pristojnih mestih, vzlasti opozarjati c. in kr. vojno ministrstvo, kako silna in nujna je ta zadeva?

Ljubljana, dne 23. julija 1912.

I. Lavrenčič, Ivan Zajc, dr. Pegan, F. Bartol, J. Piber, B. M. Perhavec, Dermastia, Jaklič, Ravnikar, Povše, Jarc, Zabret, Vehovec, Lampe, Žitnik, J. Hladnik, Pogačnik, M. Dimnik, Fr. Demšar, Drobnič, Košak.

XIII.

Interpelacija

poslanca gospoda dr. Frana Novaka in tovarišev na gospoda deželnega glavarja.

V zadnjem zasedanju je sklenil deželni zbor kranjski, da naj izplača deželni odbor po svoji previdnosti onim učiteljem in učiteljicam, ki dosedaj še niso bili deležni draginjske doklade, po svoji previdnosti 25 % draginjsko doklado.

Do danes še deželni odbor ni nakazal učiteljem in učiteljicam te draginjske doklade.

Neumevno se nam vidi to preziranje sklepov deželnega zbora od deželnega odbora. In ker se povzroča s tem preziranjem učiteljstvu tudi materijalna krivica, dovoljujemo si staviti na gospoda deželnega glavarja vprašanje, zakaj se ta draginjska doklada do sedaj učiteljem še ni izplačala in ali misli odrediti gospod deželni glavar, da se zadevni sklep deželnega zbora nemudoma izvrši.

V Ljubljani, dne 23. julija 1912.

Dr. Fran Novak, dr. Ivan Tavčar, Ciril Pirc, dr. Vilfan, E. Gangl, Fr. Višnikar, Lenarčič, dr. Triller, Jos. Turk.

